

TOVERI

Lännen suomalaisen työväen äänenkannattaja, ilmestyy Astoriassa, Oregon, joka päivä paitsi sunnuntaina.

TOIMITUSKUNTA:

W. N. REIVO, A. SALMI, L. MOILANEN, A. N. KOSKELA, K. E. HEIKKINEN

TOVERI

(The Comrade)

The organ of the Finnish workers in the Western States. The only Finnish daily in the West. Published daily, except Monday, at Astoria, Ore., by the Western Workers' Publishing Society.

Advertising rates in effect July 1, 1912, 40c per inch. Special discount allowed for larger and continuous advertisements.

TOVERI, BOX 99, ASTORIA, OREGON.

AUGUST NIKULA, Manager.

Entered as second-class mail matter July 18, 1912, at the Post-Office at Astoria, Oregon, under the Act of March 3rd, 1879.

SUBSCRIPTION RATES:

IN THE UNITED STATES AND CANADA:
For 1 year \$3.75; For 6 Months, \$2.00; For 3 Months, \$1.25; For 1 Month 50c.

TIILAUHINNAT YHDYSVALLOISSA JA CANADASSA:
1 vuosikerta \$3.75; 6 kuukautta \$2.00; 3 kuukautta \$1.25; 1 kuukausi 50c.
SUOMEEN JA MUUALLE ULKOMAILLE:
1 vuosikerta \$6.50; 6 kuukautta \$3.50.

Ilmestysmaksu 40c palstatuumalta. Kuoleman-ilmotukset \$1.50 kerta ja muistovärsyllä \$2.00 kerta. Kihlaus, syntymä- ja avioliitto-ilmotukset 50c kerta, haikutantteja ja nimenmuutto-ilmotukset 25c kerta, naima-ilmotukset \$1.50 kerta, avioero-ilmotukset \$1.00 kerta. Seisovat ilmoitukset seuraavaan hintatietoon mukaan palstatuumalta: 1 v. 20c, 1/2 v. 20c, 3 kk. 25c, 1 kk. 30c. Satunnaisista ilmoituksista tulee rahaa seurata mukana. Englanninkielestä suomennotetaan vajaaasti.

Huoneisto sijaitsee 10:n ja Duane katujen kulmassa.
Telefoni: konttori 365, toim. 832.

1

MIKSI EI SAMOIN
LÄNNELLÄKIN?

Viestit idän teollisuusmailta kertovat sikäläisen järjestyneen työväestön saaneen nykyisin palkankorotusta paikoikoita koko tun-
tuvassakin määrässä, mutta lännellä ei sellaisesta puhuta mitään.

Mistä johtuu erotus? Siitäkö että täällä ei olisi sotatilan-
nimestä korotettu elintarpeitten hintoja yhtä häikäilemättömästi kuin idässäkin?

Ei, vaan siitä että takäläinen työväestö on unohtanut järjesty-
ä valmistautua vaattamaan itsel-
leen parempaa palkkaa ja siedet-
tävää olosuhteita. Se pieni joukko joka täällä on järjesty-
nyt, ei sellaisenaan voi ajaa vaatimuksiaan läpise, kun suu-
rin teollisuus, puutavarateollisuus on kokonaan järjesty-
mättömiä. Täällä on siksi paljon liikaa työvoimaa, että sitä on saatavissa lakon tehneitten tilalle melkein mille alalle tahansa.

Mutta sittekin takäläiselläkin työväestöllä on vain yksi mahdol-
lisuus saada tulevaisuudessa-
kaan mitään parannuksia oloih-
n: järjestyminen. Täällä on puutavarateollisuusalallaakin yrittetty järjestää niin monta ker-
taa, että osa työväestöstä on menet-
tännyt kaiken toivonsa jär-
jestyneen työväestön voima-
nakin siihen, että takäläistä työväestöä voitaisi koskaan jär-
jestää. Ja näille me tahtoisim-
me edelleen painostaa sitä sek-
kaa, että niin mahdollistamalle kuin takäläisen työväestön jär-
jestyminen saattaisi näyttää, ei asema sentään ole toivoton. Ja edelleen, että ilman järjes-
tymistä on asema vieläkin toi-
vottomampi. Katsokaa miten palkat pysyvät alhaalla vaikka perunain hinnat kohoavat niin että lumperijalka ei saa enää perunoita millään irti, varsinkaan sahatyöläinen.

On vain kaksi mahdollisuutta: järjestyä ja järjestyneenä vaatia suurempaa osuutta työn tuloksis-
ta, tai antaa riistajaluokan käyttä-
jää jokaista tilaisuutta hyväk-
seen ja painaa työväestö ase-
maan, josta sen nouseminen ei ole enää sille itselleen mahdol-
lista. Ja ennen kuin ulkopuo-
linen järjestynyt työväestö sen sietä pelastaa, käy sen asema vallan sietämättömäksi.

Amerikalainen työväestö, jiiin tyytyväistä ja eduistaan välittä-
mättömiä kuin se onkin, ei ole sentään enää vallan levollista. Kun perunat siirtyvät kokonaan museoon, alkaa vatsa jäädä tyh-
jäksi ja siinä syntyy jonkinlai-
nen, vaikkapa sanottaisi: peru-
nain kaipu, ja jos sitä kaipua taitavasti johdetaan, muodostuu siitä sellainen "laikavoima", joka pakottaa läpise palkankoro-
tuksia ja työpäivän lyhennyksiä, huolimatta kaikesta siitä ulnas-
ta, jonka työnantajat laskevat il-
moille muka työläisen kohtuu-
tomista vaatimuksista.

remman kumousliikkeen rinnalla esiintyy.

Vastavallankumouksen vaara on sitä suurempi, mitä erilaisem-
mat edut esiintyvät eri puolilla, ja mitä katkerammaksi taistelu näiden erilaisten etujen välillä kärjistyy, sillä taantumus käyt-
tää hyväkseen jokaista vastapuo-
luen heikkoutta.

Venäjän porvaristo ei tule an-
tamaan työväestölle yhtään e-
nempää kuin mitä työväestö ky-
kenee siltä pakottamaan. Työ-
väestö saattaa saada nyt tuntu-
via etuja, sillä porvariston val-
taa uhkaa samalla myöskin ul-
kopuolinen vihollinen, kilpaileva saksalainen kapitalistiluokka, ja turvataksaan etujaan siitä vas-
taan, on venäläinen riistajaluok-
ka pakotettu tekemään myönn-
tyksiä oman maansa työväestölle, mutta ellei työväestö ky-
kene vakiinnuttamaan taistel-
järjestyksensä siksi kuin sota lop-
puu, ja hankkimaan kylliksi val-
taa käsiinsä ennen kuin porva-
risto on suorittanut ulkopuo-
lisen vihollisestaan, saattaa se menettää suuren osan siitä mi-
tä sille ensi hädässä myönnet-
tiin.

Paljon riippuu siitä, miten tie-
toiseksi sikäläinen sotaväki ja maalaisväestö saadaan, sillä jos ne kääntyvät työväestöä vas-
taan, on sen asema synkkä, mutta jos sotaväki pysyy työ-
väestölle suosiollisena, s. o. kiel-
tättyä antautumasta porvaril-
sen luokkavallan samanaiseksi tahdottomaksi aseksi, jollaisena se piti tsaarivaltaa pystyssä vuosi-
sittain, saa työväestö verrattain paljon etuja ja vapauksia.

Ja kun sotilaista riippuu niin paljon, seuraa siitä itsestään, että valistustyö sotilasten kes-
kuudessa onkin mitä tärkein työ-
väenliikkeen tehtävistä. Porva-
risto ei tee mitään luovutuksia kansallisen kokonaisuuden takia, sillä sellaista se ei tunne mis-
sään muussa merkityksessä, kuin mikäli se siten voi turvata omia etujaan. Se tekee vain myön-
nytyksiä sikäli kuin se niitä te-
kemällä voi taata oman luokka-
vallansa olemassaolon. Se tekee myönnetyksiä määrättyille ryh-
millä, joiden suosion saavuttami-
nen on sille välttämätön, voi-
dakseen kukistaa kaikki muut sitä vastaan taistelevat ryhmät.

Ellei Venäjän työväestö siis saa vaatimuksiaan toteutetuksi nyt ennen sodan loppumista, saattaa se menettää suuren osan niistä, ja samalla on myöskin totta, että ellei Suomen työvä-
estö saa Suomelle suurempaa it-
senäisyyttä ja enempää valtaa käsiinsä sikäläistä porvaristoa vastaan ennen kuin sota lop-
puu, ei sen vaatimuksille tulla osoittamaan kuinakaan suurta huomiota sodan loputtua. Suo-
men porvaristo pance nyt sa-
moin kuin ennenkin jokaisen langan jännitykseen estääkseen työväestön saamasta Venäjän hallitukselta mitään myönnetyk-
sistä, mutta kun Venäjän porva-
riston edut vaativat suomalais-
tenkin tukea, niin saavat Suo-
men porvarien edut eräissä vis-
seissä tapauksissa jäädä syrjään.

Sellainen yhtenäinen ymmär-
rys, joka Suomen ja Venäjän työväenliikkeen välillä ilmenee nykyisin, on suuresta merkityk-
sestä. Näyttää siltä, että Suo-
men työväestö täysin tuntee ve-
näläisen työväestön veljestaite-
lun ja näkee siinä taistelevan veljesryhmän, eikä mitään kan-
sallista sotajalikeittoa, jonka vas-
tustajaksi pitäisi ryhtyä. Niin kauan kuin Suomen ja Venäjän työväenliike toimii käsikädessä, on toivoa uusista saavutuksista, mutta jos se side katkeaisi, olisi kummallakin puolella paljon vä-
hemmän toivottavaa, joskin Suo-
men työväenliikkeen avustus on Venäjän työväenliikkeelle vain vähäisestä merkityksestä.

Uudistakaa tilauksenne ajoissa ettei lakkautus-
ta lehden lähettämises-
sä tule tapahtumaan!

LUOTTO KORJAAN-
TUI

Joitakin kuukausia sitten kun Englanti puhusi jättämisalain saantia Yhdysvalloista, se epä-
onnistui siksi, että Yhdysvaltain liittovaltioitten pankkivaliokunta julkaisi varoituksen, jossa ilmai-
ttiin ajatus siitä, että Englannin ja yleensä kaikkien liittoutuneitten maitten luotto horjui siksi, että ne olivat saaneet enemmän velkaa kuin mistä pystyivät vastaa-
maan. Tuo varoitus teki lumoa-
van vaikutuksen, sillä se ajoi koko lainanhankkeen karille, oli-
va vielä ajaa joukottain suuria amerikalaisia pankkiihuoneita va-
rarikoonkin siksi, että nämä o-
livat liiallisessa innossaan lunas-
taneet liian huimaavien summien edestä liittolaismaitten arvot-
tomia velkakirjoja voimatta niis-
tä päästä kunnialla eroon.

Yhdysvaltalaiset pankit selvi-
tyivät tuosta häiriöstä silloin kuitenkin vakavammilla vauri-
oilla, saatuaan liittovaltioitten pankkilaitoksilta apua. Mutta niitten eteen oli kuitenkin jo silloin avautunut ammottava kui-
lu, joka tulevaisuudessa ne sin-
ne uhkasi syöstä siinä tapauk-
sessa, että liittolaismaat olisivat kokonaan käyneet kykenemättö-
miksi sitoumuksistaan vastaa-
maan. Tämän vuoksi oli tällä-
laisten pankkien ostamille liitto-
laisten velkakirjoille hankittava takaus, joka olisi kyllin luotet-
tava kaikkien mahdollisuuksien varalta. Nykyisin ovat kaikki muut kansallisuudet paitsi Yhd-
ysvallat sodan johdosta joutuneet sellaisiin velkataakkojen alle, että niistä ei olisi ollut Yhdysvaltain pankkiih-
littolaisille lainaamien kahden tu-
hannen miljoonan dollarin velka-
kirjojen takajiksi ja siksi oli pankkiih-
mme turvallisuu-
den vuoksi Yhdysvallat hinnalla mil-
lä tahansa syöstävä sotaan. Se tapahtuikin monimutkaisien val-
mistusten jälkeen ja Yhdysval-
tain sotaan syöksyminen edel-
lytti, että Yhdysvaltain "yh-
teisen asian onnistumisen" ni-
messä on pidettävä huoli siitä, että sen taistelevilla liittolaisilla riittä aineellisia varoja ja että ne myöskin saavat varoja lop-
pumattomasti niin kauan kuin on tarpeellista.

Tavallisesti ei ylläiselle kui-
tenkaan anneta uutta velkaa, en-
nenkuin hän hankkii takeita si-
tä, että ennen otettua velkaa tulee maksettua. Siksi oli pankkii-
hmemme ensi työksi saatava Yhdysvallat takamaan liittolais-
maitten arvottomiksi käyneitä velkakirjoja. Asian ajaminen perin yksinkertaisesti päinsä, sil-
lä raharuhinaat määräsivät vain häikäilemättä edustajansa liitto-
valtioitten kongressissa ja senai-
tissa äänestämään kolmen tu-
hannen miljoonan dollarin luov-
uttamiseksi liittovaltojen bon-
dien tukemiseksi, ja suuremmista vaikeuksista tuollainen lakiesitys miltei yksimielisesti hyväksyt-
tiin, sillä eihän sota-aikana sovi hallitustoimenpiteitä vastustaa, enempää kuin arvostellakaan, vaan ne tulee vain muuttua mut-
kiksi hyväksyä sellaisina kuin ne kansalle valmiiksi muokattiin-
an. Liittolaisten vanhaat velat olivat siis turvattuina, kun Amerikan kansa ne oli taat-
takseen ja samalla maksaakseen ottanut ja siksi saatettiin alkaa antaa lisää lainoja liittolaisille, jotta hävitysotaa voitaisi yhä e-
delleenkin jatkaa ja jotta kapi-
talistimme siitä kaikissa muo-
doissa saattaisivat hyötyä aivan kuin ennenkin.

Yhdysvallat on nyt ollut so-
dassa vain kolmen viikkoa, ja tähän mennessä ovat pankkiih-
me jo ennättäneet antaa liitto-
laisille uusia lainoja \$500,000,000, ja uusia laina-anomuksia kuuluu olevan tulossa loppumattomasti. Kaikkiaan arvelevat raharuhit-
naamme, että he vielä ennen tä-
mään fiskaalivuoden loppua, s. o. ennen kesä. 30 p. ennättävät lainata liittolaisille hyvää kor-
koa vastaan tuhatkunta miljoonaa dollaria. — Tietenkään

pankkiirime eivät tuota rahaa suorastaan lainaa, vaan ne an-
tavat sotiville maille tuon sum-
man edestä luottoa ja se luot-
to sitten on vuosikymmenien, ehkäpä vuosisatojen kuluessa korkeitten korkojen kanssa kapi-
talisteillemme maksettava kiiltä-
vässä kullassa. Ja tietenkin kaik-
ki nämä lainat annetaan siinä vakavassa luottamuksessa, että niitä Yhdysvaltain hallitus käy-
tääkseen, mikä merkitsee ny-
kyisissä olosuhteissa jotenkin sa-
maa kuin että Yhdysvaltain kansa ne joutuu maksamaan lop-
puun lopuksi.

Tällä kertaa pitävät kansalli-
set kapitalistimme maamme luottoa aivan rajattomana ja sik-
si he katsovat edulliseen sopi-
vaksi sitoa koko kansan ja sen tuottokyvyn kiinni raskaan ta-
kan alle — ei siinä mielessä, että tämä kansa näitä nyt kannetta-
vaksen ottamiaan velkoja mil-
loinkaan tulisi takaisin maksa-
maan — vaan siksi, että nämä kansalliset loiseimme ikuisiksi a-
joiksi tahtovat imeytyä kiinni koko kansan keskusvaltimoihin voidakseen niistä tyystin imeä itseensä kaiken sen elinvoiman ja veren, mikä tätä kansaa on pitänyt vireissä ja mikä sen on kannustanut yhteiskuntaansa kehittämään.

Yleisiä uutisia

TUOMARI ESTÄNYT PIN-
KERTONIN VEKKEILYN
PALJASTAMISEN.

(Jatkoa ensimmäiseltä sivulta)

hänet alas laatikolta ja sano-
maan ettei Reese ajanut I. W. Wilsonin propagandaa, jatkoi Moore.

Reese, joka istui todistajapen-
killä vilkkuvien silmien, huulet tiu-
kasti yhteenpuristettuna, valkeaa kuin palttina, oli kuin piina-
pennissä ja hänen olemuksensa muistutti polkevan jalan alla kiemuroivaa käärmettä.

Hän tunsu kurjuutensa totu-
den voiman ja läsnäolijain ää-
nettömän tuomion edessä. Tuomarin armollinen puolue-
lisuus pelasti hänet tukalasta a-
semastaan. Hän ei sallinut Reese-
sen toimien paljastamista lauta-
kunnalle, lautakunta kutsuttiin huoneeseen ja Reese sai luvan poistua.

Ennenkuin todistajien kuus-
telu päättyi, kutsuivat vastaajat todistajapenkille vielä pari to-
distajaa. Seattlen salaisen poliis-
in päällikön, Tennantin, ja syy-
tety, Tracy.

Tennant todisti, että hän mar-
raskuun 5:nä päivänä oli tele-
fontte ilmoittanut Everettin poliisille i.w.w.läisten lähdestä laiva Veronalla. Ei ollut sanottu, että i.w.w.läiset tulevat a-
sella varustettuna. Ristikuu-
telussa Tennant sanoi, että hän teki ilmoituksensa poliisille, ei sentähden, että odotti i.w.w.läisten lähtevän millekään väki-
valliselle retkelle, vaan sentäh-
den, että hän vaistomaisesti ar-
veli Everettin poliisin haluavan tietää i.w.w.läisten toimista, kos-
ka kaupungissa oli poliisin ja i.w.w.läisten välillä ollut "trupe-
lia".

Tracy kielsi, että hän oli mis-
sään keskustelussa käyttänyt ni-
itä sanoja, joita Reese oli todis-
tanut hänen käyttäneen. Todistajien kuustelu päättyi tiistaina puolen päivän aika-
na. Oli vapunpäivä. Julhatun-
nema oli tunkeutunut oikeus-
liikkiin, joka oli yltäensä kuk-
kasilla koristettu. Tämä oli teh-
ty lautakunnan naisten toimesta. Ennen tuomarin ohjeiden luke-
mista otettiin oikeussalissa valo-
kuvaa ja kulettiin jonkun aikaa rattaissaan leikintekoon, joka ist-
sestäin puhkesi ilmoille pitkälli-
sen ja hermoja kuluttavan kampa-
pailun päättyessä.

Tuomarin ohjeet.

Tuomari Ronald kulutti ohjei-
densa lukemisen tunnin ja kak-
sikymmentä minuuttia. Huo-
paamista ja soituttamista ja so-
utamista, se kuvaa parhaiten oh-
jeiden sisältöä. Ei mitään sitoa-
vaa, jonka nojalla Tracy voitai-
si julistaa syyttömäksi, eikä liio-
liin syylliseksi. Työväen oi-
keus järjestymiseen ja oikeus-
ajamiseen, myönnettiin ohjeissa, jos se tehdään lailli-
sella, mutta kiellään, jos teh-
dään laittomasti. Lautakunnan ei pidä lainata huoneitaan työ-
n ja pääoman väliselle taistelulle, jolla ei ole yhteyttä oikeudelli-
sella kannalta katsottuna tässä jutussa. Tärkein seikka, sanoi tuomari tässä jutussa on se,

kumpi puoli oli väkivaltaisuuk-
sien alkuunpanija ja kun siitä ollaan selvillä, tulee tuomion pe-
rustus siihen. Puolueettomasti sanottuna, tämä seikka tuomarin ohjeissa oli mitä edullisin syyte-
tylle, sillä todistukset eivät jät-
tä epäilyksen varjoakaan siihen, et-
teivätkö deputit olleet väkivalta-
suuksien alkuunpanijoita.

"Mitä vastaajat pitävät tuoma-
rin ohjeista?" kysyi kirjeenvaiht-
aja vastaajien apulaislakimie-
heltä Finchiltä.

"Henkilökohtaisesti sanottu-
na, minun täytyy sanoa, että en voi niistä kiittää," vastasi Finch.

"En ole hetkeäkään epäillyt, et-
tei tuomari Ronald olisi sym-
paattinen syyttäjille."

S. S. M.

UUDISTUSTEN TOIMEEN-
MEENPANO SAKSASSA.

(Jatkoa ensimmäiseltä sivulta)

uksessaan ovat päättäneet valtio-
kansleri Bethman-Holwegille an-
nettavaksi moitelauseen hänen "heikkoudestaan lakkoagitatio-
nin suhteen ja harhailusta rau-
hankysymyksessä". Moitelause-
massa viitataan siihen, että val-
tiokansleri on "sallinut" sosia-
listien vaikutuksen kasvaa siihen määrään että se "uhkaa saattaa Saksan perikadon portaalle". Pi-
temmälle syytetään valtiokansle-
rin purjehtivan sosialistien oh-
jaamaan suuntaan.

Valtiopäivien istunnot alkaneet.

Amsterdam, 3 p. toukok. — Saksan valtiopäivien istuntojen avajaisissa pitämässään puhe-
saan edustajahuoneen puhe-
johtaja Johannes Kaempf käsit-
teli huomattavan paljon Yhdys-
valtain sotaan sekaantumista. Hän tuomitsi Wilsonin menet-
telyä ja vakuutti, ettei Wilsonin tekopyhä vakuutus siitä, että hän muka olisi vilpittömästi ys-
tävällinen ja myötämielinen Saksan kansalle vaikea soditan-
nin hallitusta vastaan, tule tuot-
tamaan sitä tulosta, jota Wilson vakuutuksellaan oli tahtonut ai-
kaansaada.

Vappua juhlistu yleisesti Itä-
vallassa.

Lontoo, 3 p. toukok. — Bernistä Sveitsistä saapuneet tiedot kertovat, että Itävallassa ylei-
sesti on pidetty Vapunpäivää tä-
nä vuonna juhlapäivänä. Työt olivat seisautettuina yksin sota-
tarvettaistakin. Työläiset pit-
tivät suuria joukkokokouksia, joissa käsiteltiin elintarvepu-
liivittämiseksi ja rauhan saami-
seksi välttämättömien hallinnol-
listen toimenpiteitten vaatimuk-
sia.

Sosialistit vastustavat porvarien suunnitel-
mia valtuustossa

Aberdeen, Wash., toukok. 3. Puutavarakapitalisti Roy Sargent otti vastaan Aberdeenin pormestarin viran ellen lillalla uuden valtuuston keralla. Sosialisteilla on kolme jäsentä 12-
miehisessä valtuustossa, eli yhtä enemmän kuin viime vuonna. Jättäessään pormestarin viran J. M. Phillips, lakimies, ehdotti, että pormestari maksettaisiin palkkaa \$1,800 vuodessa ja että erotus tuon summan ja nykyisen \$450 vuosipalkan välillä hankit-
taisiin yksityiskäyttöä.

Ensimmäinen kahnaus uuden pormestarin ja valtuuston välillä tapahtui poliisipäällikön nimittämistä koskevassa kysymyksessä. Pormestari oli nimittänyt siksi T. M. Quinnin, Hoquiamista, mutta sosialistit vastustivat häntä ja vihdoin valtuusto kah-
deksalla äänellä neljää vastaan kieltäytyi vahvistamasta nimis-
tystä. Toiset nimitykset, jotka val-
tuusto vahvisti, olivat: Paloku-
nan päälliköksi, William Tam-
blyn; kaupungin lakimieheksi, A. E. Cross; "vesisipiksi", George Bowen; kaupungin insinööriksi, L. D. Kelsey, ja terveysvirkaile-
jäksi, tri J. B. Kinne.

Valtuusto tulee läheisessä tu-
levaisuudessa pohtimaan kysy-
mistä oman valaistuslaitoksen perustamisesta kaupungille. Ka-
tujen valaistaminen nykyisin maksaa \$10,000 vuodessa.

Spargo "naisten" asioi-
la Wilsonin luokse

Washington, D. C. 3 p. tou-
kok. — President Wilson tulee ottamaan vastaan erikoisen nais-
ääniökeuhastelijain ja poliitil-
listen johtomiesten komitean, jo-
sta tulee vaatimaan ääniökeuden myöntämistä naisille. Komitea on muodostettu progressivuo-
luen jättäitten St. Louisissa pi-
tämässään "konventiossa" tehdyt päätökset perusteella. Komiteaan kuuluu progressivuo-
luen johtaja Hopkins New Jer-

seystä, kieltoalakipuolueen ent-
nen varapresidentinkokelas Ira Landrith, entinen Massachusettsin valtion kuvernööri "itsenäi-
nen" demokraatti David I. Walsh, "itsenäinen republikaani" tri E. A. Rumely, itsenäinen "sosialisti" John Spargo, A. F. of L:n presidentti Samuel Gom-
pers ja amerikalaisen "suffraget-
tien" johtajattaret Miss Mabel Vernon ja Mrs. Vera Boardman Whitehouse.

Saksan kansan veri
juoksutettu 'kuiviin'

Amsterdam, 3 p. toukok. — Joseph Friedrich Nannann, entinen edumies Saksan valtiopäi-
villä luennoissaan sodan vai-
kutuksesta kansoittumiseen on sanonut, että sodassa on saanut surmansa 1,300,000 saksalaista miestä ja että sodan aikana syn-
tymien lukumäärä on vähenty-
nyt niin paljon, että Saksan vä-
kiluku on vähentynyt 3,800,000
hengellä. Naisia enemmän kuin miehiä ennen sotaa oli 800,000 ja nyt noin 2,000,000.

Aviottomien lasten lukumäärä
lisääntynyt.

New York, 3 p. toukok. — Berliner Tageblattissa kirjoittaa muuan tohtori Engel siitä, että hallituksen tulee säätää lakeja aviottomien lasten turvaamiseksi. Aviottomien lasten syntymi-
en lukumäärän sanoo Engel ko-
honneen sodan aikana 10 prosen-
tilla yli maan ja kaupunkien, kuten Berliinissä, Münchenissa ja Hamburgissa 15 prosentilla v. 1914 ja 45 prosentilla v. 1916. Kaupunkien hallitukset ovat pi-
täneet tyydyttävästi huolta tur-
vattomista äideistä lapsensynny-
tysaikana. Vapaa sairaushoito sairaaloissa ja työläistyöille kuukauden taikka kuuden viikon loma täydellä palkalla on eni-
missä kaupungeissa käytännös-
sä. Se mitä tohtori Engel ja monet agiteeraavat on, että hal-
lituksen tulisi määrätä erikoisia rahastoja aviottomien lasten hoi-
toa ja kasvatusta varten, etenkin kun sodassa ihmishenkiä on me-
netetty siinä määrässä, että las-
tenhoidolle on kansallisen asia-
na annettava suurempaa arvoa. Aviottomien lasten lukumäärän lisääntymistä vastaan on toi-
selta puolen otettava huomioon, että samassa määrässä on am-
matilmaures vähentynyt. Ham-
burg, Berlin, München, Köln ja Frankfurt ovat sodan ajan olleet ilman lallisia porttoloita ja tri vakuuttava, että pitämällä tyydyt-
tävän huolen aviottomista lapsis-
ta voisi valtio kokonaan poistaa pahepesät ja ammatilmaureuden.

Kuparituotanto liho; palkat la i h t u v a t

Yhtiöt korvaavat "isänmaallisen anteliaisuutensa" alentamalla työläisten palkkoja.

Globe, Ariz., toukok. 2. — Lounaassa, erikoisesti Arizonassa ja New Mexicossa, laajentuu kuparituotanto vieläkin nopein ja pitkin askelin. Sitte sodan alkamisen v:nä 1914 on tuotan-
to Yhdysvaltain lounaisosassa lisääntynyt miljoonilla tonneilla.

Eräs kuparikaivos Globen alueella on äskettäin kohottanut vuosittaisen tuotantonsa 35,000-
000:sta paanasta 70,000,000, pau-
naan avaamalla uusia shafteja ja rakentamalla suuria keskityslii-
moita. Eräs toinen syndikaatti hiljattain osti \$2,000,000 arvosta kaivosmaata (2,000 eekkeriä); o-
sakepääomia kohotetaan ja kei-
notuella on huimaavassa käyn-
nissä.

Kaivosyhtiöt ovat tarjonneet hallitukselle kuparia tuotanto-
kustannuksilla, "ynnä (!) koh-
tuullisella voitolla". Tämän vuoksi, sekä kuparimarkkinain jonkunlaisen täyttämisen ja työ-
voiman runsauden takia, ovat yhtiöt useissa tapauksissa kiel-
täyneet korottamasta työläis-
tensä palkkoja, vaan sensijaan o-
vat paikoittain "uudelleen järjes-
täneet" (alentaneet) niitä.

BRASILIAN ULKOMINISTE-
RI ERONNUT.

Rio Janeiro, Brasilia, toukok. 3. — Brasilian ulkoministeri, tri Lauro Muller, jota osa sanoma-
lehdistä on syyttänyt Saksan mielitustystä valtiollisissa ja kauppa-asioissa aina siitä asti kun hän astui virkaansa (v. 1912), eneronnut.

Saatuun tiedon, että Saksassa oleva Brasilian ministeri on es-
tetty palaamasta kotimaahansa, Brasilian hallitus määräsi Bra-
siliassa olleen saksalaisen minis-
terin, Adolf Paolin, jäämään tä-
hän maahan. Tri Paoli oli jo kuitenkin lähtenyt Uruguayhin sitä ennen.